

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

Навчально – науковий інститут економіки
Фінансово-економічний факультет
Кафедра міжнародних відносин і аудиту

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
кваліфікаційної роботи ступеню **бакалавра**
(бакалавра, магістра)

студента Луценко Поліни Борисівни
(ПІБ)

академічної групи 071-20-1
(шифр)

спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(код і назва спеціальності)

за освітньо-професійною програмою «Облік і аудит»
(офіційна назва)

на тему: Облік і контроль доходів та витрат комунального підприємства (на прикладі КП «ІНФО-РАДА-ДНІПРО»)
(назва за наказом ректора)

	Прізвище, ініціали	Оцінка	Підпис
Керівник роботи	Усатенко О.В.		
Рецензент			
Нормоконтроль	Усатенко О.В.		

Дніпро
2024

ЗАТВЕРДЖЕНО:
завідувач кафедри
міжнародних відносин
і аудиту

_____ Пашкевич М.С.
(підпис) (прізвище, ініціали)

«__» _____ року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеню роботи ступеню бакалавра
(бакалавра, магістра)

Студенту Луценко П.Б. академічної групи 071-20-1
(прізвище та ініціали) (шифр)

спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(код і назва спеціальності)

за освітньо-професійною програмою «Облік і аудит»
(офіційна назва)

на тему:

«Облік і контроль доходів та витрат комунального підприємства (на прикладі
КП «ІНФО-РАДА-ДНІПРО»»

затверджену наказом ректора НТУ «Дніпровська політехніка» від _____
№ _____

Розділ	Зміст	Термін
1	ДІЯЛЬНІСТЬ КП «ІНФО – РАДА – ДНІПРО» У СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ	06.05.24 – 15.05.24
2	ОБЛІК ДОХОДІВ І ВИТРАТ КОМУНАЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА	16.05.24-28.05.24
3	КОНТРОЛЬ ДОХОДІВ І ВИТРАТ КОМУНАЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА	29.05.24-30.06.24

Завдання видано

_____ (підпис керівника)

Усатенко О.В.
(прізвище, ініціали)

Дата видачі 06.05.2024 р.

Дата подання до екзаменаційної комісії 01.07.24 р.

Прийнято до виконання

_____ (підпис)

Луценко П.Б.
(прізвище, ініціали)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка: 50 с., 12 рис., 13табл., 1 додаток, 18 джерел.

КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО, КОМУНАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ, ДОХОДИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ, ВИТРАТИ, ЗАГАЛЬНИЙ ФОНД, СПЕЦІАЛЬНИЙ ФОНД, БЮДЖЕТ

Предмет дослідження - проблеми обліку і контролю доходів і витрат комунального підприємства.

Об'єкт дослідження – господарська діяльність КП«ІНФО-РАДА-ДНІПРО» Дніпровської міської ради.

Мета роботи – удосконалення обліку і контролю доходів і витрат комунального підприємства.

Проведений аналіз сильних і слабких сторін підприємства, а також можливостей та загроз, що стоять перед ним, для визначення стратегічних напрямків розвитку. Розглянуто основні джерела доходів та статей витрат комунальних підприємств, специфіка їх формування та використання в умовах сучасного господарювання. Описані джерела доходів загального фонду бюджетної установи, методика їх обліку, відображення в облікових регістрах та звітності. Розглянуто видатки комунального підприємства, їх класифікація, методи обліку. Проаналізовані особливості оподаткування неприбуткових установ в умовах воєнного стану, законодавчі зміни та їх вплив на фінансову діяльність підприємства. Описані основні елементи системи контролю доходів і видатків, методи та інструменти контролю. Запропоновані шляхи вдосконалення обліку доходів і витрат, впровадження інноваційних підходів та інформаційних технологій для підвищення ефективності фінансового управління.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці рекомендацій, що спрямовані на удосконалення обліку і контролю доходів і витрат неприбуткового комунального підприємства, які сприятиме підвищенню ефективності прийняття управлінських рішень.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1 ДІЯЛЬНІСТЬ КП «ІНФО – РАДА – ДНІПРО» У СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ	8
1.1 Характеристика діяльності КП «ІНФО – РАДА – ДНІПРО»	7
1.2 SWOT-аналіз діяльності КП «ІНФО – РАДА – ДНІПРО»	11
1.3 Склад доходів і витрат комунальних підприємств	14
Висновки до розділу 1	17
РОЗДІЛ 2 ОБЛІК ДОХОДІВ І ВИТРАТ КОМУНАЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА	18
2.1 Облік доходів загального фонду КП	18
2.2 Облік видатків комунального підприємства	24
2.3 Особливості оподаткування неприбуткових установ та організацій в період дії воєнного стану	29
Висновки до розділу 2	35
РОЗДІЛ 3 КОНТРОЛЬ ДОХОДІВ І ВИТРАТ КОМУНАЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА	37
3.1 Система контролю доходів і видатків бюджетних установ	37
3.2 Удосконалення обліку доходів та витрат комунального підприємства	40
Висновки до розділу 3	43
ВИСНОВКИ	45
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	47
ДОДАТКИ	50

ВСТУП

Комунальні підприємства відповідають за надання важливих послуг громадянам, таких як водопостачання, енергопостачання, санітарні послуги тощо. Ефективний облік і контроль доходів та витрат дозволяє забезпечити раціональне використання ресурсів та уникнути необґрунтованих витрат. Забезпечення прозорості в управлінні фінансами комунальних підприємств є ключовим для підвищення довіри з боку громади та державних органів. Детальний облік доходів і витрат дозволяє забезпечити підзвітність керівництва підприємства.

Контроль доходів та витрат дозволяє комунальним підприємствам оптимізувати свої витрати та інвестувати кошти у підвищення якості послуг, модернізацію обладнання та інфраструктури. Комунальні підприємства зобов'язані дотримуватись чинного законодавства у сфері бухгалтерського обліку та звітності. Недотримання вимог може призвести до санкцій, що негативно вплине на діяльність підприємства.

На основі даних обліку доходів та витрат керівництво комунальних підприємств може розробляти довгострокові стратегії розвитку, визначати пріоритетні напрямки діяльності та приймати обґрунтовані управлінські рішення. Чіткий облік та контроль доходів і витрат сприяє забезпеченню фінансової стійкості підприємства, що є особливо важливим у умовах нестабільної економічної ситуації.

Прозорий фінансовий облік та ефективний контроль витрат можуть сприяти залученню інвестицій, як з боку держави, так і з боку приватних інвесторів. Комунальні підприємства часто мають соціально орієнтовану діяльність, тому контроль витрат та доходів дозволяє забезпечити виконання соціальних зобов'язань перед населенням.

Отже, облік і контроль доходів та витрат комунального підприємства є надзвичайно актуальною темою, що має значний вплив на ефективність його діяльності, якість надання послуг та економічну стабільність.

Дослідження проблем обліку і контролю доходів та витрат комунальних підприємств є актуальним напрямком у науковій літературі. Багато вчених вивчають різні аспекти цієї теми, враховуючи специфіку діяльності комунальних підприємств, законодавчі вимоги, а також сучасні виклики і тенденції в економіці.

Так, Гура Н. досліджувала методику бухгалтерського обліку в неприбуткових небюджетних організаціях [1], Височан О.С., Височан О.О., Ясінська А.І. вивчала особливості бухгалтерського обліку цільового фінансування у небюджетних неприбуткових організаціях [2], Романів Є. М., Дида О. В. аналізували бухгалтерський облік і оподаткування неприбуткових організацій: особливості та порядок проведення в Україні [3], Хмелюк А.В., Ломонос О.Ю., Фабриченко Т.В. аналізували методологічний аспект діяльності неприбуткових організацій [4], Левицька С.О. визначала облік, контроль та аналіз діяльності непідприємницьких організацій [5].

Таким чином, дослідження проблем обліку і контролю доходів та витрат комунальних підприємств охоплює широкий спектр питань, які мають важливе значення для забезпечення ефективного і стійкого розвитку цієї галузі.

Метою дипломної роботи є удосконалення обліку і контролю доходів і витрат комунального підприємства.

Цільова спрямованість дослідження обумовила постановку і вирішення таких завдань:

- Зробити аналіз сильних і слабких сторін підприємства, а також можливостей та загроз, що стоять перед ним, для визначення стратегічних напрямків розвитку.
- Розглянути основні джерела доходів та статей витрат комунальних підприємств, специфіку їх формування та використання в умовах сучасного господарювання.
- Описати джерела доходів загального фонду бюджетної установи, методику їх обліку, відображення в облікових регістрах та звітності.

- Розглянуто видатки комунального підприємства, їх класифікацію, методи обліку.

- Проаналізувати особливості оподаткування неприбуткових установ в умовах воєнного стану, законодавчі зміни та їх вплив на фінансову діяльність підприємства.

- Описати основні елементи системи контролю доходів і видатків, методи та інструменти контролю.

- Запропонувати шляхи вдосконалення обліку доходів і витрат, впровадження інноваційних підходів та інформаційних технологій для підвищення ефективності фінансового управління.

Предмет дослідження - проблеми обліку і контролю доходів і витрат комунального підприємства.

Об'єкт дослідження – господарська діяльність КП «ІНФО-РАДА-ДНІПРО» Дніпровської міської ради.

Для вивчення предмету дослідження в роботі застосовуються різні методи та прийоми аналізу: аналіз літератури - вивчення наукових публікацій, монографій, статей та інших джерел інформації для систематизації знань та виявлення існуючих підходів до обліку і контролю доходів та витрат; класифікація та систематизація - для кращого розуміння структури доходів і витрат комунальних підприємств; спостереження - вивчення реальних процесів обліку та контролю на комунальних підприємствах шляхом безпосереднього спостереження; збір та обробка статистичних даних - збір даних про доходи та витрати комунальних підприємств, їх обробка та аналіз за допомогою статистичних програм.

Усі пропозиції, які запропоновано автором, зроблені на основі результатів дослідження, спрямовані на удосконалення обліку і контролю доходів і витрат неприбуткового комунального підприємства.

РОЗДІЛ 1

ДІЯЛЬНІСТЬ КП «ІНФО – РАДА – ДНІПРО» У СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

1.1 Характеристика діяльності КП «ІНФО – РАДА – ДНІПРО»

КП «ІНФО – РАДА – ДНІПРО» ДМР є комунальним унітарним некомерційним підприємством, створеним відповідно до рішення міської ради від 06.08.2008 № 32/35, на базі відокремленої частини комунальної власності Дніпропетровської міської територіальної громади.

Підприємство у своїй діяльності керується Конституцією України [6], законами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України, відповідними рішеннями міського голови, іншими нормативно – правовими актами України та Статутом.

Власником КП «ІНФО – РАДА – ДНІПРО» ДМР є Дніпровська міська територіальна громада, в особі Дніпровської міської ради. Для здійснення господарської діяльності створено статутний капітал в розмірі 12502,23 грн.

Підприємство є юридичною особою, має відокремлене майно, самостійний баланс, рахунки в установах банку, круглу печатку, кутовий та інші штампи зі своїм найменуванням та кодом ЄДРПОУ.

Метою створення та діяльності підприємства є (Рис.1.1):

Рис. 1.1 Мета створення КП «ІНФО – РАДА – ДНІПРО»

Предметом господарської діяльності підприємства для реалізації мети є (Табл.1.1):

Таблиця 1.1

Предмети господарської діяльності КП «ІНФО – РАДА – ДНІПРО»

№з/п	Перелік предметів
1	Організація роботи обслуговування та функціонування електронного конференц-обладнання сесійної зали міської ради, системи голосування, системи відеоспостереження та відео контролю на вулицях міста з використанням відео аналітичних функцій, локальних систем відео нагляду, оптоволоконної локальної мережі м. Дніпра
2	Створення та забезпечення ведення необхідних баз даних, документообігу тощо обслуговування інформаційно-комунікаційних комплексів та систем міської ради
3	Організація та проведення пленарних засідань, зборів, нарад, семінарів, конференцій, курсів тощо для посадових осіб місцевого самоврядування, працівників комунальних підприємств, депутатів різного рівня
4	Сприяння обміну досвідом працівників органів місцевого самоврядування, працівників комунальних підприємств
5	Придбання, встановлення, ремонт і технічне обслуговування електронно-обчислювальної техніки, систем для аудіо, відеоспостереження, телекомунікаційного, аудіовізуального, мережевого, комп'ютерного обладнання та приладдя.
6	Встановлення в комунальних закладах і підприємствах Дніпровської міської ради системи охорони, оповіщення, передачі даних, відеоспостереження, обліку та її обслуговування
7	Здійснення обслуговування систем безпеки
8	Забезпечення закладів офісними машинами та устаткуванням

Майно підприємства складають основні засоби, оборотні кошти, а також інші цінності, вартість яких відображається в самостійному балансі підприємства.

Джерелами формування майна підприємства є (Рис.1.2):

Рис. 1.2. Джерела формування майна КП «ІНФО – РАДА – ДНІПРО»

Основним узагальнюючим показником результатів господарської діяльності підприємства є досягнення економічних, соціальних та інших результатів без мети отримання прибутку.

Заробітна плата працівників підприємства визначається залежно від професії, кваліфікації працівників, складності та умов робіт, що виконуються, відповідно до законодавства України, рішень власника та виконавчого комітету міської ради.

Підприємство має право відкривати розрахунковий, поточний та інші рахунки для зберігання грошових коштів і здійснення всіх видів банківських та касових операцій.

Доходи підприємства використовуються виключно для фінансування видатків на утримання підприємства, реалізації мети, цілей, завдань та напрямків діяльності.

У разі припинення підприємства (у результаті його ліквідації, злиття, поділу, приєднання або перетворення) його активи повинні бути передані одній або кільком неприбутковим організаціям відповідного виду.

1.2 SWOT-аналіз діяльності КП «ІНФО – РАДА – ДНІПРО»

SWOT-аналіз може бути корисним для неприбуткових комунальних підприємств для оцінки їхньої поточної ситуації та формування стратегії розвитку.

SWOT-аналіз містить в собі аналіз внутрішніх сильних і слабких сторін підприємства (Strengths and Weaknesses) та зовнішніх можливостей та загроз (Opportunities and Threats), що впливають на його діяльність.

При застосуванні SWOT-аналізу для неприбуткових комунальних підприємств можна:

- оцінити поточний стан підприємства, його переваги та недоліки;
- визначити можливості для розвитку підприємства на основі зовнішніх факторів, таких як зміни у законодавстві, зміна соціальних потреб та інші;
- виявити загрози, які можуть вплинути на діяльність підприємства, такі як зміни у конкурентному середовищі, економічні кризи та інші;
- розробити стратегію розвитку підприємства на основі аналізу внутрішніх та зовнішніх факторів.

Отже, SWOT-аналіз може допомогти неприбутковим комунальним підприємствам зрозуміти свої переваги та недоліки, визначити можливості для розвитку та зменшити ризики негативних впливів зовнішніх факторів.

Комунальне підприємство «ІНФО – РАДА – ДНІПРО», займається інформаційною та рекламною діяльністю у місті Дніпро. Основна мета SWOT-аналізу - визначити сильні та слабкі сторони підприємства, а також можливості та загрози зовнішнього середовища (Табл.1.2):

Таблиця 1.2

SWOT-аналіз діяльності КП «ІНФО – РАДА – ДНІПРО»

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> - Широкий спектр послуг в галузі інформаційної та рекламної діяльності, що дозволяє задовольнити потреби різних клієнтів; - Наявність висококваліфікованого персоналу, який забезпечує якість наданих послуг; - Доступність для клієнтів завдяки розташуванню в центральній частині міста; <p>Стабільність та надійність роботи, що забезпечує довіру клієнтів та партнерів.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Низький рівень візуальної привабливості та простота дизайну рекламних матеріалів; - Необхідність покращення взаємодії зі замовниками для забезпечення максимальної ефективності надання послуг; - Недостатня присутність в Інтернет-просторі та відсутність власного сайту для покращення доступності та розширення аудиторії.
Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> - Зростання популярності цифрових медіа та потреби клієнтів у цифровому маркетингу; - Розширення географії діяльності за рахунок віртуальної комунікації та розвитку мережі партнерів; 	<ul style="list-style-type: none"> - Конкуренція на ринку інформаційної та рекламної діяльності; - Зміни в законодавстві та податковій політиці, що можуть призвести до збільшення витрат на роботу та зменшення прибутку;

<p>- Можливість покращення взаємодії з міською владою та місцевими підприємствами для реалізації спільних проєктів та партнерських програм;</p> <p>- Популяризація інформаційних технологій та розвиток електронного документообігу, що дозволяє забезпечити більш ефективний та швидкий процес роботи.</p>	<p>- Нестабільність економічної та політичної ситуації в країні, що може призвести до зменшення активності бізнесу та споживачів.</p>
---	---

Отже, на основі проведеного SWOT-аналізу можна зробити висновок, що КП «ІНФО – РАДА – ДНІПРО» має ряд сильних сторін, які є основою для успішної діяльності. Однак, також існують слабкі сторони, які потребують покращення, а також загрози, які можуть вплинути на роботу підприємства. Відповідно до проведеного аналізу, рекомендується КП «ІНФО – РАДА – ДНІПРО» зосередитися на покращенні дизайну рекламних матеріалів, розширенні взаємодії зі замовниками та наявності власного сайту для збільшення доступності та розширення аудиторії. Також можливо розглянути можливість розширення географії діяльності за рахунок віртуальної комунікації та співпраці з місцевою владою та іншими підприємствами для реалізації спільних проєктів та партнерських програм.

З урахуванням загроз, КП «ІНФО – РАДА – ДНІПРО» повинне бути готовим до конкуренції на ринку, постійно аналізувати законодавство та податкову політику, а також бути готовим до змін у економічній та політичній ситуації в країні.

Загалом, проведення SWOT-аналізу діяльності КП «ІНФО – РАДА – ДНІПРО» дозволить підприємству оцінити свої можливості та обмеження, зосередитися на розвитку своїх сильних сторін та покращенні слабких, а також готуватися до можливих загроз та конкуренції на ринку.

1.3 Склад доходів і витрат комунальних підприємств

Специфікою діяльності таких комунальних підприємств є те, що вони з одного боку мають статус неприбуткових, а з іншого - є підприємствами, а отже можуть здійснювати господарську діяльність, спрямовану на отримання прибутку. Однак, саме по собі отримання прибутку не є підставою для втрати підприємством статусу неприбутковості.

Відповідно до ПКУ однією з причин втрати неприбутковості може бути використання доходів (прибутків) неприбуткової організації для інших цілей, ніж утримання такої організації, реалізація мети (цілей, завдань) та напрямів діяльності, визначених [7]. Отже, важливою умовою для неприбуткових підприємств є використання доходів виключно для фінансування витрат на своє утримання. Та все ж більшість комунальних некомерційних підприємств намагається максимально наблизити суми доходів і витрат звітного періоду, щоб мінімізувати показник фінансового результату діяльності. Не завжди це виходить, і причиною часто є відсутність нормативно затверджених положень ведення обліку саме неприбуткових підприємств. Їх облік регламентований нормативними документами, орієнтованими на комерційні підприємства, а це викликає певні труднощі. Всі базові поняття, які містять НП(С)БО (активи, доходи, витрати) сформульовані виходячи з припущення, що підприємство буде одержувати економічні вигоди, а це не є метою діяльності неприбуткового підприємства [8].

Чинна нормативна база змушує неприбуткове підприємство відображати придбані ресурси за загальними правилами в складі активів, не залежно від того, чи вони будуть використовуватись безпосередньо цим підприємством, чи будуть безоплатно передані іншим підприємства (що часто відбувається у закладах охорони здоров'я під час отримання і передання медикаментів). Під час обліку доходів і витрат неприбуткові підприємства керуються нормами НП(С)БО 124 «Дохід» та НП(С)БО 135 «Витрати» відповідно. Так, дохід визнають під час збільшення активу або зменшення зобов'язання, що призводить до зростання

власного капіталу (за винятком збільшення капіталу за рахунок внесків учасників підприємства), за умови, що оцінку доходу можна достовірно визначити [9, 10].

Однак, враховуючи, що доходи неприбуткового підприємства використовуються на фінансування його витрат, то збільшення власного капіталу відбуватись не повинно. Враховуючи особливості діяльності неприбуткових підприємств, багато експертів, включаючи податківців, радять відображати всі надходження таких підприємств у складі цільового фінансування, що дасть змогу узгодити доходи із витратами підприємства. Адже, отримане цільове фінансування визнається доходом протягом тих періодів, в яких були зазначені витрати, пов'язані з виконанням умов цільового фінансування. А цільове фінансування капітальних інвестицій слід визнавати доходом протягом періоду корисного використання відповідних об'єктів інвестування пропорційно сумі нарахуваної амортизації цих об'єктів.

Комунальні підприємства отримують дохід від наданих послуг (від Дніпровської міської ради) та поза пакетом (від інших підприємств), а також отримують дохід від надання майна в оренду тощо. І всі ці кошти в обліку відображають як дохід, а не цільове фінансування. Тут важливо також врахувати, що більшість цих підприємств є платниками податку на додану вартість, а отже відображають цей податок у складі доходу. Тому всі доходи комунального некомерційного підприємства відобразити у складі цільового фінансування неможливо. Отже, стосовно обліку доходів у комунальних некомерційних підприємствах вважаємо доцільним максимально відображати їх як цільове фінансування. Стосовно ж тих доходів, які не можна відобразити у складі цільового фінансування, слід чітко контролювати суми здійснених відповідних витрат, щоб вони були співставними з доходами.

Неприбуткові підприємства обліковують витрат з урахуванням вимог НП(С)БО 135 «Витрати», згідно з яким витратами звітного періоду визнаються або зменшення активів, або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення капіталу підприємства, за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені [10]. Витрати визнають витратами певного періоду одночасно

з визнанням доходу, для отримання якого вони здійснені. А якщо не має змоги пов'язати певні витрати з доходом, то їх визнають витратами періоду, у якому їх здійснюють. Саме такі витрати можуть викликати розбіжність між сумами доходу і витрат. Так, більшість адміністративних витрат складно прямо пов'язати з отриманими доходами підприємства. Комунальні некомерційні підприємства можуть запланувати здійснення певних капітальних інвестицій (придбання або створення необоротних активів, проведення модернізації чи поліпшення вже існуючих необоротних активів), а це передбачає наявність суттєвих сум коштів.

Для цього підприємства можуть залишати невикористаними певні суми коштів, отриманих у вигляді доходу, щоб накопивши певну суму здійснити відповідні витрати (забезпечуючи при цьому виконання своїх основних функцій у повному обсязі). У такій ситуації в певні періоди доходи будуть перевищувати витрати, а у інший період сума витрат перевищить дохід звітного періоду. Це призведе до існування невідповідності між сумами доходів і витрат у певні періоди, однак у цілому, всі доходи будуть використані для забезпечення статутної діяльності підприємства, тобто порушення основного принципу неприбутковості підприємства не буде. До того ж будуть дотримуватись вимоги чинних НП(С)БО. Однак, така ситуація неоднозначно сприймається контролюючими та вище стоячими організаціями.

Для комунальних некомерційних підприємств доходи і витрати є особливим об'єктом обліку, адже саме вони визначають кінцевий результат діяльності підприємства. Особливої уваги заслуговують доходи, які отримують ці підприємства з різних джерел.

Висновки до розділу 1

Дослідження діяльності КП «ІНФО – РАДА – ДНІПРО» дозволило зробити наступні висновки:

1. КП «ІНФО – РАДА – ДНІПРО» є комунальним унітарним некомерційним підприємством, створеним за рішенням міської ради на базі частини комунальної власності Дніпропетровської міської територіальної громади. Підприємство є юридичною особою, має власне майно, самостійний баланс, рахунки в банківських установах, круглу печатку, кутовий та інші штампи зі своїм найменуванням та кодом ЄДРПОУ. Метою діяльності підприємства є господарська діяльність, спрямована на досягнення економічних, соціальних та інших результатів без отримання прибутку.

2. На основі проведеного SWOT-аналізу можна зробити висновок, що комунальне підприємство «ІНФО – РАДА – ДНІПРО» має низку сильних сторін, які є основою для його успішної діяльності. Однак існують і слабкі сторони, які потребують покращення, а також загрози, які можуть вплинути на роботу підприємства. Згідно з проведеним аналізом, рекомендується КП «ІНФО – РАДА – ДНІПРО» зосередитися на покращенні дизайну рекламних матеріалів, розширенні взаємодії із замовниками та створенні власного сайту для збільшення доступності і розширення аудиторії. Також варто розглянути можливість розширення географії діяльності через віртуальну комунікацію та співпрацю з місцевою владою та іншими підприємствами для реалізації спільних проектів та партнерських програм.

3. Специфіка діяльності комунальних некомерційних підприємств полягає в тому, що, незважаючи на статус неприбуткових організацій, вони можуть здійснювати господарську діяльність, спрямовану на отримання прибутку. Однак отримання прибутку саме по собі не є підставою для втрати підприємством статусу неприбутковості.

РОЗДІЛ 2

ОБЛІК ДОХОДІВ І ВИТРАТ КОМУНАЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

2.1 Облік доходів загального фонду КП

Джерелом доходів загального фонду бюджетної установи є асигнування з державного або місцевого бюджету через органи Державної казначейської служби. Бюджетне фінансування являє собою безповоротний та безоплатний відпуск коштів з державного та місцевих бюджетів на виконання загальнодержавних функцій і функцій муніципальних органів та забезпечення діяльності бюджетних установ та організацій.

КП «ІНФО – РАДА – ДНІПРО» фінансуються головним чином із місцевого бюджету. Відповідно до ст. 86 Бюджетного кодексу України розмежування видів видатків між місцевими бюджетами здійснюється на основі принципу субсидіарності з урахуванням критеріїв повноти надання послуги та наближення її до безпосереднього споживача [11]. З бюджетів сіл, селищ, міст та їх об'єднань здійснюються видатки на фінансування бюджетних установ та заходів, які забезпечують необхідне першочергове надання соціальних послуг, гарантованих державою, і які розташовані найближче до споживачів.

Згідно з Порядком бухгалтерського обліку окремих активів та зобов'язань бюджетних установ, на рахунки в органах Держказначейства та установах банків зараховуються суми коштів, які фактично надійшли на ім'я установи. (у тому числі кошти, що вносяться на відновлення касових видатків поточного року) [12]. Суми коштів, які надходять на відновлення касових видатків загального фонду, проведених у минулих бюджетних періодах, перераховуються до доходів відповідного бюджету. Суми коштів, які надходять у поточному бюджетному періоді на реєстраційні, спеціальні реєстраційні рахунки, відкриті в органах Казначейства, або поточні рахунки, відкриті в установах банків (крім власних надходжень), як повернення дебіторської заборгованості, яка виникла у попередніх бюджетних періодах, перераховуються до доходів загального фонду відповідного бюджету. На суми коштів, які надходять у поточному бюджетному

періоді на спеціальні реєстраційні рахунки, відкриті в органах Казначейства, або поточні рахунки, відкриті в установах банків, як повернення дебіторської заборгованості, яка виникла у попередніх бюджетних періодах, за рахунок власних надходжень бюджетних установ коригується результат виконання кошторису з одночасним збільшенням доходів поточного періоду.

Аналітичний облік наявності та руху коштів на особових, реєстраційних, спеціальних реєстраційних та інших рахунках установи ведеться за їх видами та в розрізі бюджетів, кодів бюджетної класифікації доходів, видатків та кредитування бюджету.

Аналітичний облік операцій за сумами, отриманими від підприємств, організацій, фізичних осіб та від інших установ для виконання цільових заходів, у тому числі заходів з відчуження для суспільних потреб земельних ділянок та розміщених на них інших об'єктів нерухомого майна, що перебувають у приватній власності фізичних або юридичних осіб, ведеться додатково в розрізі надавачів. Перелік видів рахунків, які можуть відкриватися для надходження коштів до бюджетних установ наведено в Табл. 2.1:

Таблиця 2.1

**Перелік видів рахунків, які можуть відкриватися бюджетними
установами для надходження коштів**

№ з/п	Види рахунку	Характеристика рахунку
1	Особові	Відкриваються в органах Державної казначейської служби України головним розпорядникам бюджетних коштів та розпорядникам бюджетних коштів нижчого рівня, які мають підвідомчі установи, для подальшого їх розподілу та перерахування на реєстраційні рахунки

2	Реєстраційні	Відкриваються в органах Державної казначейської служби України розпорядникам бюджетних коштів за відповідними кодами бюджетної класифікації видатків для обліку операцій із виконання загального фонду кошторисів.
3	Спеціальні реєстраційні	Відкриваються в органах Державної казначейської служби розпорядникам бюджетних коштів за відповідними кодами бюджетної класифікації видатків для обліку операцій із виконання спеціального фонду кошторисів
4	Одержувачів коштів	Відкриваються в органах Державної казначейської служби України одержувачам коштів бюджету за відповідними кодами бюджетної класифікації видатків для обліку операцій із виконання плану використання бюджетних коштів
5	Поточні	Відповідно до чинного законодавства України можуть відкриватися бюджетним установам в установах банків для зберігання грошових коштів та здійснення видатків, передбачених їх кошторисами
6	Депозитні	Відкриваються в органах Державної казначейської служби України та/або установах банків за коштами, які отримали бюджетні установи в тимчасове зберігання згідно з законодавством і з настанням відповідних умов належать поверненню або перерахуванню за призначенням

7	Небюджетні рахунки	Відкриваються органами Казначейства у випадках, передбачених законодавчими та іншими нормативно-правовими актами, за операціями, що не належать до операцій з виконання бюджетів, крім рахунків фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування України та депозитних рахунків митних органів
---	--------------------	---

Облік доходів, що у кошторисі установ належать до доходів загального фонду, ведеться на субрахунку 7011 «Бюджетні асигнування» рахунку 70 «Доходи за бюджетними асигнуваннями». За кредитом рахунку відображається отримання бюджетних асигнувань, за дебетом - зменшення доходу за бюджетними асигнуваннями на суму цільового фінансування, яка включається до вартості об'єкта основних засобів; списання з рахунків залишків коштів, не витрачених у звітному році; закриття рахунку обліку доходів на фінансовий результат виконання кошторису (бюджету) звітного періоду.

Цей субрахунок у КП «ІНФО – РАДА – ДНІПРО», яка фінансується одночасно з державного та місцевого бюджетів деталізований, виділені субрахунки:

- 70111 «Асигнування з державного бюджету на видатки установи та інші заходи»;

-70112 «Асигнування з місцевого бюджету на видатки установи та інші заходи».

Згідно з НП(с)БОДС 124 «Доходи», бюджетні асигнування належать до обмінних операцій і визнаються доходом при визнанні понесених витрат, пов'язаних із виконанням суб'єктом державного сектору своїх повноважень, визначених законодавством, або отриманні активу, послуг (робіт) на виконання заходів, не пов'язаних із основною діяльністю. Визнані доходи записуються у кредит субрахунків рахунку 70. Сальдо цих субрахунків в кінці звітного періоду

списується на субрахунок 5511 «Фінансові результати виконання кошторису звітного періоду». Протягом місяця облік операцій із надходження бюджетних асигнувань загального фонду бюджету на особовий, реєстраційний, поточний рахунок установи та здійснення видатків з цих рахунків в органах Державної казначейської служби (установах банків) ведеться у накопичувальній відомості руху грошових коштів загального фонду ф. 381 (бюджет) - меморіальний ордер № 2. Меморіальні ордери складаються за кожним рахунком окремо: особовим, реєстраційним, поточним.

Основні бухгалтерські проводки по відображенню асигнувань за загальним фондом державного бюджету наведено в Табл. 2.2:

Таблиця 2.2

Основні бухгалтерські проводки по відображенню асигнувань за загальним фондом державного бюджету в КП «ІНФО – РАДА – ДНІПРО»

№з/п	Зміст	Дебет	Кредит
Асигнування за відомчою структурою			
1	Головним розпорядником отримані кошти на особовий рахунок на власні потреби та для переказу розпорядникам другого рівня	2314	6611
2	Відображені кошти головного розпорядника на власні потреби	2313	2314
3	Кошти головного розпорядника на власні потреби включаються до доходів майбутніх періодів	6611	6911
4	Головний розпорядник переказує кошти розпоряднику грошових коштів другого рівня	6611	2314

5	Отримані розпорядником другого рівня грошові кошти на власні потреби та для переказу розпорядникам третього рівня	2314	6611
6	Відображені кошти розпорядника другого рівня на власні потреби	2313	2314
7	Кошти розпорядника другого рівня на власні потреби включаються до доходів майбутніх періодів	6611	6911
8	Розпорядник другого рівня переказує кошти розпоряднику грошових коштів третього рівня	6611	2314
9	Отримані розпорядником третього ступеню грошові кошти на власні потреби установи включаються до доходів майбутніх періодів	2313	6911
Пряме асигнування через органи Держказначейства			
10	Отримані кошти на реєстраційний рахунок розпорядника коштів	2313	6911

При асигнуванні з місцевих бюджетів бухгалтерські проводки аналогічні наведеним в табл. 2.2, але відкриваються для цього окремі реєстраційні рахунки та окремо виділяється в обліку таке асигнування. У кінці звітної періоду доходи майбутніх періодів списуються на доходи періоду одночасно з витратами, які понесені для отримання таких доходів (табл. 2.3):

Таблиця 2.3

Бухгалтерські проводки з відображення доходів за асигнуваннями з державного бюджету в КП «ІНФО – РАДА – ДНІПРО» ДМР

№з/п	Зміст	Дебет	Кредит
------	-------	-------	--------

1	В кінці звітнього періоду доходи майбутніх періодів переводяться у доходи періоду	6911	7011
2	Доходи періоду списуються на фінансові результати виконання кошторису звітнього періоду	7011	5511
3	Одночасно списуються на фінансові результати виконання кошторису звітнього періоду витрати періоду:		
	- витрати на оплату праці	5511	8011
	- відрахування на соціальні заходи	5511	8012
	- матеріальні витрати	5511	8013
	- амортизація	5511	8014

Не використані протягом звітнього року грошові кошти підлягають поверненню до того бюджету, з якого вони отримані. При цьому робиться бухгалтерська проводка Д-т 6911-К-т 2313.

2.2. Облік видатків комунального підприємства

Бюджетний кодекс України розмежує поняття видатки бюджету та витрати бюджету. Видатки бюджету - це кошти, що спрямовуються на здійснення програм та заходів, передбачених відповідним бюджетом, за винятком коштів на погашення основної суми боргу та повернення надміру сплачених до бюджету сум. Витрати бюджету - видатки бюджету та кошти на погашення основної суми боргу.

Під видатками бюджетних установ розуміють суму коштів, витрачених бюджетними установами в процесі їх діяльності в межах сум, установлених кошторисом - головним плановим та фінансовим документом, що визначає обсяг, цільове призначення та поквартальний розподіл коштів. Характерною особливістю обліку видатків бюджетних установ є їх поділ на касові та фактичні.

Касовими видатками вважають всі суми, отримані установою з поточних бюджетних рахунків у банку чи реєстраційних рахунків у відповідних органах Державної казначейської служби для їх використання (витрачання) згідно з кошторисом.

Касові видатки включають як кошти, отримані готівкою в касу установи, так і суми, перераховані шляхом безготівкової оплати рахунків. Отже, касові видатки - це не касові операції, а касове виконання бюджету (видача грошей із бюджетних рахунків). Прикладом касових видатків може бути отримання готівки в касу на видачу зарплати, перерахування коштів за матеріали, продукти харчування, обладнання, у фонди соціального страхування тощо.

Облік касових видатків ведеться за кодами економічної класифікації, а тому в первинних документах на списання грошей із рахунків бюджетних установ обов'язково вказується їх цільове призначення (код видатків).

Фактичні видатки, на відміну від касових, це дійсні витрати установи, що підтверджені відповідними первинними документами. Прикладом фактичних видатків можуть бути операції з нарахування заробітної плати працівникам, списання витрачених медикаментів та продуктів харчування, списання витрат на відрядження за поданим авансовим звітом, нарахування внесків до спеціальних фондів на соціальні заходи тощо.

За своєю суттю фактичні видатки є витратами бюджетної установи, під якими розуміють зменшення економічних вигід у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власником) і які обліковують відповідно до НП(с)БОДС 135 «Витрати».

Такий розподіл видатків в обліку визначається необхідністю контролю з боку держави за використанням коштів. Облік касових видатків забезпечує інформацією про касове виконання кошторису та залишки невикористаних асигнувань на кожну конкретну дату. Облік фактичних видатків дає можливість контролювати хід фактичного виконання кошторису видатків установи в цілому

та дотримання встановлених норм за окремими статтями і структурними підрозділами.

Облік фактичних видатків теж ведеться за кодами економічної класифікації видатків бюджету відповідно до Інструкції щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету [13] та Інструкції щодо застосування класифікації кредитування бюджету, затверджених наказом Міністерства фінансів України [14].

Касові та фактичні видатки на практиці можуть не збігатися у часі внаслідок їх різного змісту. Так, для касових видатків застосовується касовий метод, а для фактичних - метод нарахувань. Наприклад, при попередньому перерахуванні грошей за продукти харчування (касові видатки за кодом 2230) касові видатки випереджають у часі фактичні, а фактичні видатки за кодом 2110 «Оплата праці працівників бюджетних установ» у часовому вимірі випереджають касові.

Уразі збігу у часі касових і фактичних видатків, їх називають прямими видатками. Облік касових видатків ведеться на синтетичних рахунках 22 «Готівкові кошти та їх еквіваленти» та 23 «Грошові кошти на рахунках» у розрізі відповідних субрахунків. Отримані у вигляді фінансування і плати за надані послуги суми грошових коштів відображаються за дебетом цих рахунків, а використані - за кредитом.

Окремі види касових і фактичних видатків у розрізі кодів економічної класифікації видатків за загальним фондом державного бюджету, а також кореспонденція рахунків з обліку видатків наведені в табл. 2.4.

КП «ІНФО – РАДА – ДНІПРО» ДМР, керуючись Планом рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, виводить фінансовий результат виконання кошторису за кожен звітний період та за бюджетний рік з метою відображення його у формі № 1 «Баланс».

Таблиця 2.4

Відображення в обліку касових та фактичних видатків бюджетних установ на виконання бюджетних програм в КП «ІНФО – РАДА – ДНІПРО» ДМР

№з/п	Зміст	Дебет	Кредит	Код економічної класифікації видатків	
				касові	фактичні
1	Нарахована заробітна плата працівникам установи за рахунок коштів загального фонду	8011	6511	-	2110
2	Нарахування на заробітну плату єдиного внеску до Пенсійного фонду (22 %)	8012	6313	-	2120
3	Відрахування із заробітної плати:				
	- податку з доходів фізичних осіб	6511	6311	-	-
	- військовий збір	6511	6312	-	-
	- профспілкових внесків	6511	6516	-	-
	- за виконавчими документами	6511	6518	-	-
4	Отримано з реєстраційного рахунка в касу:				
	- на виплату зарплати	2211	2313	2110	-
	- на службове відрядження	2211	2313	2250	

5	Виплачено заробітну плату	6511	2211		
6	Списано за авансовим звітом витрати за відрядженням	8015	2116		2250
7	Внесено готівкою з каси на реєстраційний рахунок суму невикористаного авансу на службове відрядження	2313	2211	2250	
8	Перераховано з реєстраційного рахунка				
	- податок з фізичних осіб	6311	2313	2110	
	- військовий збір	6312	2313	2110	
	- єдиний внесок	6313	2313	2120	
	- профспілкові внески	6516	2313	2110	
	- за виконавчими листами	6518	2313	2110	
9	Нарахування будівельній організації за поточний ремонт приміщення	8111	6415		2240
10	Нарахована плата за комунальні послуги:				
	- теплопостачання	8013	6415		2271
	- енергопостачання	8013	6415		2273
	- водопостачання	8013	6415		2272

Фінансовий результат виконання кошторису визначається шляхом списання заключними оборотами доходів та видатків установ на субрахунок 5511 «Фінансові результати виконання кошторису звітного періоду» окремо за коштами загального та спеціального фонду кошторису, а також за видами діяльності. У кінці року, після виведення сальдо за субрахунком 5511 «Фінансові

результати виконання кошторису звітнього періоду», воно списується на субрахунок 5512 «Накопичені фінансові результати виконання кошторису».

2.3 Особливості оподаткування неприбуткових підприємств в період дії воєнного стану

Неприбуткові організації та установи, як і будь-які інші юридичні особи, ведуть бухгалтерській облік, складають фінансову, статистичну та податкову звітність. Водночас, в частині оподаткування фінансово-господарської діяльності некомерційних підприємств в українській практиці існують певні особливості, які закладені у вітчизняне законодавство.

Наприклад, у Податковому кодексі України при визначенні терміну «неприбуткові підприємства, організації та установи», зазначається, що вони не є платниками податку на прибуток підприємств, якщо одночасно вони дотримуються умов п. 133.4 ст. 133 [7] зазначеного законодавчого акту, а саме:

- організація має бути утворена в порядку, визначеному спеціальним законом, що регулює діяльність таких організацій;
- має дотримуватися та бути закріпленою в установчих документах заборона щодо розподілу прибутку між засновниками та учасниками організації, крім оплати праці та нарахування єдиного соціального внеску;
- у разі припинення неприбутковою установою діяльності активи передаються аналогічним неприбутковим організаціям або зараховуються до доходів державного бюджету (крім ОСББ).

Отже, з точки зору оподаткування неприбуткові установи та організації - це не певна організаційно-правова форма підприємств чи організацій, а податковий статус, який дає можливість не сплачувати податок на прибуток.

Проте, податковий статус «неприбуткового суб'єкта господарювання» набувають тільки за рішенням податкового органу та унесенням таких юридичних осіб до Реєстру неприбуткових установ й організацій з присвоєнням ознаки їх неприбутковості. Для включення неприбуткового суб'єкта господарювання до Реєстру неприбуткових установ й організацій необхідно

подати до контролюючого органу реєстраційну заяву за формою 1-РН та копії установчих документів неприбуткової організації. Крім того, обов'язковою умовою підтримання статусу неприбуткового суб'єкта господарювання є використання своїх доходів (прибутків) виключно для фінансування видатків на своє утримання, реалізації мети (цілей, завдань) та напрямів діяльності, визначених установчими документами.

Варто зауважити, що в період дії воєнного стану на території України відповідно до Постанови Кабінету міністрів України від 05 березня 2022 р. № 202 «Деякі питання отримання, використання, обліку та звітності благодійної допомоги» [8] всі благодійні організації та фонди, які збирають кошти для постраждалих під час бойових дій, не повинні вести облік цих коштів та звітувати про них за загальним правилом. Отже, відповідні доходи дозволяється не відображати у податковій звітності. Податковим законодавством також дозволяється отримувати окремі види доходів, які звільнятимуться від оподаткування податком на прибуток. Втім, вони мають використовуватися виключно відповідно до мети та установчих документів неприбуткової установи та організації. У разі недотримання вимог п. 133.4 Податкового кодексу України, зокрема, нецільового використання коштів, така неприбуткова організація зобов'язана подати у термін, визначений для місячного податкового (звітного) періоду, звіт про використання доходів (прибутків) неприбуткової організації за період з початку року по останній день місяця, в якому вчинено таке порушення, та зазначити суму самостійно нарахованого податкового зобов'язання з податку на прибуток [7].

Більш того, неприбуткова установа підлягає виключенню контролюючим органом з Реєстру неприбуткових установ та організацій. Наведемо в Таблиці 2.5 дані, про окремі види доходів неприбуткових суб'єктів господарювання та умови звільнення їх від оподаткування податком на прибуток підприємств:

Окремі види доходів неприбуткових суб'єктів господарювання та умови звільнення їх від оподаткуванням податком на прибуток підприємств

Вид доходу	Умови звільнення від оподаткування податком на прибуток
<p>Безповоротна фінансова допомога або кредит</p>	<p>Не підлягають оподаткуванню суми кредиту або безповоротної фінансової допомоги, отримані неприбутковою установою за умови, що кошторис такої неприбуткової установи передбачає зазначені доходи. При цьому доходи у вигляді сум кредиту або безповоротної фінансової допомоги повинні використовуватись виключно для фінансування видатків, передбачених кошторисом, на утримання такої неприбуткової організації, реалізації мети (цілей, завдань) та напрямів діяльності, визначених її установчими документами</p>
<p>Доходи, отримані у результаті нестатутної діяльності</p>	<p>Доходи отримані у результаті діяльності, яка не пов'язана зі статутною повинні використовуватись виключно для фінансування видатків, передбачених кошторисом, на утримання такої неприбуткової організації, реалізації мети (цілей, завдань) та напрямів діяльності, визначених її установчими документами</p>

Курсові різниці	Дохід неприбуткової організації, отриманий у вигляді позитивного значення курсових різниць від перерахунку іноземної валюти, отриманої в якості доходу від статутної діяльності, не є об'єктом оподаткування податком на прибуток
Дохід у вигляді відсотків	Пасивні доходи у вигляді відсотків від депозитного вкладу, не є об'єктом оподаткування податком на прибуток за умови, що ці доходи (прибутки) використовуються такою профспілковою організацією виключно для фінансування видатків на її утримання, реалізації мети (цілей, завдань) та напрямів діяльності, визначених її установчими документами

У випадку, коли неприбуткові установи та організації здійснюють підприємницьку діяльність (займаються виробництвом товарів, робіт та послуг) з використанням доходів від неї на досягнення своєї неприбуткової мети, а їх загальний дохід від такої діяльності перевищить 1 000 000 грн - вона зобов'язана зареєструватись платником податку на додану вартість, що не впливатиме на неприбутковий статус.

Також українське податкове законодавство не містить жодних заборон неприбутковим суб'єктам господарювання бути платником податку на додану вартість за добровільною реєстрацією. Податок на додану вартість неприбуткові установи та організації сплачують за загальними ставками (14%, 20%, 7%, 0%)

та не мають окремих особливих пільг. Отже, неприбуткові суб'єкти господарювання можуть бути платниками податку на додану вартість.

Маючи неприбутковий статус, окрім, податку на додану вартість, неприбуткові установи та організації є платниками й інших податків і зборів, зокрема:

- плати за землю (земельний податок та/або орендну плату за земельні ділянки державної або комунальної власності). Податковим кодексом України для неприбуткових установ не передбачено пільг саме з орендної плати за землю. Податкові пільги надаються виключно з земельного податку лише державним та комунальним дитячим санаторно-курортні установи й установи оздоровлення та відпочинку, а також дитячим санаторно-курортним й оздоровчим установам України, які знаходяться на балансі підприємств, установ та організацій, унесених до Реєстру неприбуткових організацій (пп. 282.1.5 ПК); державним та комунальним центрам олімпійської підготовки, школам вищої спортивної майстерності, центрам фізичного здоров'я населення, центрам з розвитку фізкультури та спорту інвалідів, дитячо-юнацьким спортивним школам, а також центрам олімпійської підготовки, школам вищої спортивної майстерності, дитячо-юнацьким спортивним школам та спортивним спорудам всеукраїнських фізкультурно-спортивних товариств, унесених до Реєстру неприбуткових організацій (пп. 282.1.6 ПК). Отже, якщо зазначені неприбуткові установи мають у власності земельну ділянку, то вони звільняються від сплати саме земельного податку. Проте, якщо ними укладено договір оренди землі державної та комунальної власності, то пільги з плати за землю відсутні. Разом з тим, через воєнні дії на території України було прийнято рішення з 24 лютого до кінця 2022 року всі неприбуткові підприємства звільнити від сплати плати за землю та земельного податку, що розташована на територіях, на яких ведуться бойові дії [9].

- податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, який сплачується, якщо у власності є об'єкти житлової та нежитлової нерухомості.

При цьому сільські, селищні та міські ради мають право встановлювати пільги з податку на нерухомість для громадських об'єднань і благодійних організацій;

- транспортного податку, який сплачується, якщо у власності є легкові автомобілі, з року випуску яких минуло не більше п'яти років (включно) та середньо ринкова вартість яких становить понад 375 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року (у 2023 р.: 6500 грн *375=2437500 грн). Як відомо, неприбуткові суб'єкти господарювання, нараховуючи та виплачуючи заробітну плату власним працівникам, автоматично набувають статусу податкових агентів зі сплати податку на доходи фізичних осіб за ставкою 18% та військового збору 1,5%. Крім того, відповідні юридичні особи за власних працівників сплачують єдиний соціальний внесок за ставкою 22% бази нарахування, яка визначається залежно від категорії платників.

Доречно зазначити, що під час воєнного стану в Україні з 17 березня 2022 р. [9] звільняється від податку на доходи фізичних осіб та військового збору благодійна допомога, що виплачена благодійниками, в порядку, визначеному Законом «Про благодійну діяльність та благодійні організації», учасникам бойових дій, працівникам підприємств, установ, організацій, сил цивільного захисту, які залучаються (залучалися) та беруть (брали) безпосередню участь у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони і мешканцям на території бойових дій, а також вся нецільова благодійна допомога, яка надається постраждалим внаслідок збройної агресії Російської Федерації [15].

Варто також зазначити, що в разі виплати неприбутковою установою доходу нерезиденту - на неї покладається зобов'язання з утримання податку з доходів нерезидента (податку на репатріацію). В умовах воєнного стану на території України відповідно до правочинів податкового законодавства до пп. 69.1 п.69 підрозділ 10 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України [7] та ст. 1 Закону України від 03 березня 2022 р. № 2118-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії

воєнного стану» [16] неприбуткові установи та організації мають право за можливістю у строк сплачувати податки та збори, а якщо такої можливості немає, то свій податковий обов'язок воно виконує протягом трьох місяців після припинення або скасування воєнного стану в Україні.

Ра несвоечасну сплату податків і зборів відсутні нарахування будь-яких штрафних санкцій та пені. Аналогічна норма передбачена й за несвоечасне подання податкової звітності неприбутковими суб'єктами господарювання, які звільняються від відповідальності та повинні виконати свій податковий обов'язок протягом трьох місяців після припинення або скасування воєнного стану в Україні. Звичайно, прийняті ліберальні заходи є цілком слухними, однак, на нашу думку, їх недостатньо, адже значна частина громадських організацій (культурні, спортивні тощо) втратила можливість здійснювати свою фінансово-господарську діяльність через низку об'єктивних причин, спричинених війною, а отже не отримує доходи у вигляді членських і благодійних внесків. Відповідно, вони не мають змоги сплачувати податок на доходи фізичних осіб, військовий збір та єдиний соціальний внесок. Для таких суб'єктів господарювання варто передбачити податкові канікули за всіма податками на період дії воєнного стану.

Висновки до розділу 2

Дослідження обліку доходів і витрат комунального підприємства дозволило зробити наступні висновки:

1. Джерелом доходів загального фонду бюджетної установи є асигнування з державного або місцевого бюджету через органи Державної казначейської служби. Бюджетне фінансування представляє собою безповоротне та безоплатне надання коштів з державного та місцевих бюджетів для виконання загальнодержавних функцій, функцій муніципальних органів та забезпечення діяльності бюджетних установ і організацій.

2. Аналітичний облік наявності та руху коштів на особових, реєстраційних, спеціальних реєстраційних та інших рахунках установи ведеться за їх видами та в розрізі бюджетів, кодів бюджетної класифікації доходів, видатків та кредитування бюджету.

3. Облік доходів, що у кошторисі установ належать до доходів загального фонду, ведеться на субрахунку 7011 «Бюджетні асигнування» рахунку 70 «Доходи за бюджетними асигнуваннями». За кредитом рахунку відображається отримання бюджетних асигнувань, за дебетом – зменшення доходу за бюджетними асигнуваннями на суму цільового фінансування, яка включається до вартості об'єкта основних засобів; списання з рахунків залишків коштів, не витрачених у звітному році; закриття рахунку обліку доходів на фінансовий результат виконання кошторису (бюджету) звітного періоду.

4. Під видатками бюджетних установ розуміють суму коштів, витрачених бюджетними установами в процесі їх діяльності в межах сум, установлених кошторисом – головним плановим та фінансовим документом, що визначає обсяг, цільове призначення та поквартальний розподіл коштів. Характерною особливістю обліку видатків бюджетних установ є їх поділ на касові та фактичні.

РОЗДІЛ 3

КОНТРОЛЬ ДОХОДІВ І ВИТРАТ КОМУНАЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Система контролю доходів і видатків бюджетних установ

В умовах нестабільності національної економіки посилюється актуальність забезпечення належного рівня державного фінансового контролю за доходами та видатками виділеними на потреби бюджетної установи. У зв'язку з цим, потрібна зміна існуючої в Україні парадигми державного фінансового контролю (запровадження нових його форм і методик) за використанням бюджетних коштів, що в умовах скорочення чисельності контролюючих органів має забезпечити якісне підвищення контрольованості бюджетних видатків на їх утримання. Одним із напрямів розвитку державного фінансового контролю є впровадження системи внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту. Тому в діяльності районної ради, як органу місцевого самоврядування з посиленням децентралізації влади питанням організації внутрішнього контролю приділяється більше уваги. Адже відповідно до чинного законодавства розпорядники бюджетних коштів в особі їх керівників мають організувати внутрішній контроль і внутрішній аудит та забезпечити їх здійснення у своїх закладах та у підвідомчих бюджетних установах.

Визначення внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту подається у Бюджетному кодексі, відповідно внутрішній контроль – це «комплекс заходів, що застосовує керівник для забезпечення дотримання законності та ефективності використання бюджетних коштів, досягнення результатів відповідно до встановленої мети, завдань, планів та вимог щодо діяльності бюджетної установи та її підвідомчих установ», а внутрішній аудит - «діяльність підрозділу внутрішнього аудиту в бюджетній установі, спрямована на удосконалення системи управління, запобігання фактам незаконного, неефективного та нерезультативного використання бюджетних коштів, виникненню помилок чи інших недоліків у діяльності бюджетної установи та підвідомчих їй бюджетних установ, поліпшення внутрішнього контролю» [11].

Враховуючи кращі міжнародні практики у центрі уваги внутрішніх аудиторів завжди повинні бути системи управління та внутрішнього контролю, у тому числі діяльність з управління ризиками. Таким чином функція внутрішнього аудиту не повинна сприйматися і позиціонуватися як інспекційна діяльність, спрямована на виявлення фактів фінансових порушень і порушень актів законодавства та встановлення що забезпечують операційну діяльність установи.

Питання організації внутрішнього контролю покладено на керівника установи. Також постановою КМУ № 1062 від 12 грудня 2018 року затверджено Основні засади здійснення внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів, відповідно до якої «система внутрішнього контролю - впроваджені керівником установи політики, правила і заходи, які забезпечують функціонування, взаємозв'язок та підтримку всіх елементів внутрішнього контролю і спрямовані на досягнення визначених мети (місії), стратегічних та інших цілей, завдань, планів і вимог щодо діяльності установи» [17].

Внутрішній контроль доходів і видатків бюджетної установи буде включати наступні питання (Рис.3.1).

Як визначено у п. 6 ст. 20 БКУ [11], на всіх стадіях бюджетного процесу його учасники в межах своїх повноважень здійснюють оцінку ефективності бюджетних програм, що передбачає заходи з моніторингу, аналізу та контролю за цільовим та ефективним використанням бюджетних коштів. Оцінка ефективності бюджетних програм здійснюється на підставі аналізу результативних показників бюджетних програм, а також іншої інформації, що міститься у бюджетних запитах, кошторисах, паспортах бюджетних програм, звітах про виконання кошторисів та звітах про виконання паспортів бюджетних програм.

На виконання цієї норми БКУ Мінфін затвердив Методичні рекомендації щодо здійснення оцінки ефективності бюджетних програм [18]. Для оцінки ефективності бюджетних програм можуть використовуватись: офіційна державна статистична, фінансова та інша звітність; дані бухгалтерського, статистичного та внутрішньогосподарського (управлінського) обліку; інформація

про результати контрольних заходів, проведених контрольно-ревізійним підрозділом розпорядника бюджетних коштів тощо. За результатами оцінки ефективності бюджетних програм головні розпорядники у межах своїх повноважень вживають заходів щодо підвищення ефективності бюджетних витрат. Результати оцінки ефективності бюджетних програм, у тому числі висновки органів виконавчої влади, уповноважених на здійснення фінансового контролю за дотриманням бюджетного законодавства, є підставою для прийняття відповідних рішень включаючи зупинення реалізації програми.

Рис. 3.1 Внутрішній контроль доходів і видатків бюджетної установи

3.2 Удосконалення обліку доходів та витрат комунального підприємства

Неприбуткові комунальні підприємства (НКП) відіграють важливу роль у забезпеченні життєвих потреб населення та розвитку місцевих територій. Однак, їхні можливості в реалізації соціально-економічного потенціалу є обмеженими через обмежену фінансову базу та інші фактори.

Для удосконалення діяльності НКП необхідно виконати декілька ключових завдань:

1. Розвиток стратегії діяльності. НКП повинні розробити стратегію, яка відповідатиме потребам населення та відповідатиме місцевим викликам і завданням розвитку.

2. Підвищення ефективності управління. НКП повинні використовувати ефективні методи управління, в тому числі розробляти та впроваджувати програми оптимізації процесів та управління ресурсами.

3. Пошук додаткових джерел фінансування. НКП можуть залучати додаткові кошти через гранти, інвестиції, фінансову підтримку місцевих та державних органів влади та інших джерел.

4. Підвищення якості надання послуг. НКП повинні забезпечувати високу якість надання послуг, використовуючи інноваційні методики та технології.

5. Залучення громадськості до діяльності. НКП повинні залучати громадськість до планування та реалізації проектів, що дозволить забезпечити більшу відповідність їхніх потреб.

6. Підвищення кваліфікації персоналу. НКП повинні забезпечити підвищення кваліфікації персонал у, щоб вони могли забезпечити високу якість надання послуг та ефективне використання ресурсів.

7. Розвиток партнерства та співпраці. НКП повинні розвивати партнерство та співпрацю з місцевими громадами, бізнесом, іншими НКП та інституціями, що дозволить забезпечити ефективне використання ресурсів та забезпечити ширшу підтримку проектів.

8. Впровадження інноваційних рішень. НКП повинні використовувати інноваційні рішення та технології для поліпшення якості надання послуг та ефективного використання ресурсів.

9. Моніторинг та оцінка результатів. НКП повинні забезпечити моніторинг та оцінку результатів своєї діяльності для виявлення проблем та можливостей для поліпшення діяльності.

10. Розвиток кадрів. НКП повинні забезпечити розвиток кадрів, надання можливостей для професійного зростання та підвищення кваліфікації співробітників для забезпечення ефективної роботи та надання якісних послуг.

11. Залучення громадськості. НКП повинні залучати громадськість до процесу прийняття рішень та розвитку проектів, що дозволить забезпечити більшу підтримку та впевненість у виконанні своїх завдань.

Загалом, для удосконалення діяльності НКП необхідно забезпечити ефективне використання ресурсів, розвивати партнерство та співпрацю, впроваджувати інноваційні рішення, забезпечувати моніторинг та оцінку результатів, розвивати кадри та залучати громадськість до процесу прийняття рішень. Для удосконалення обліку доходів та витрат неприбуткового комунального підприємства можна використовувати наступні рекомендації (табл.3.1):

Таблиця 3.1

Пропозиції щодо удосконалення обліку та контролю доходів та витрат неприбуткового комунального підприємства

№з/п	Зміст пропозиції
1	Впровадження автоматизованих систем обліку та управління фінансами, які дозволяють вести точний та ефективний контроль за фінансовою діяльністю підприємства;
2	Розроблення та впровадження прозорих та чітких процедур бюджетування, що дозволять забезпечити оптимальне використання фінансових ресурсів та уникнути зайвих витрат;

Продовж.табл.3.1

3	Ведення детального обліку доходів та витрат підприємства з відображенням усіх фінансових операцій, включаючи операції з оплати заробітної плати, закупівель, продажів тощо;
4	Використання ефективних методів контролю за витратами, наприклад, розроблення системи внутрішнього контролю, проведення аудиту та аналізу даних, що дозволяють вчасно виявляти порушення та неправомірні дії;
5	Розроблення та впровадження системи моніторингу доходів та витрат підприємства з використанням ключових показників ефективності, що дозволять оцінити результативність діяльності та вчасно приймати рішення щодо управління фінансовими ресурсами;
6	Залучення кваліфікованих фахівців з фінансової сфери для забезпечення якісного та ефективного обліку доходів та витрат підприємства.

Використання цих рекомендацій дозволить удосконалити облік доходів та витрат неприбуткового комунального підприємства, забезпечити ефективне використання фінансових ресурсів та розвиток і підтримку діяльності підприємства. Досягнення точності та надійності фінансової звітності дозволить підприємству залучати нових інвесторів, отримувати кредити та залучати додаткові фінансові ресурси для розвитку та розширення діяльності.

Крім того, використання цих рекомендацій сприятиме оптимізації витрат, що дозволить підприємству збільшити свою прибутковість та підвищити ефективність діяльності. Це в свою чергу дозволить підприємству розвиватися та виконувати свої соціальні та громадські функції.

Важливо також забезпечувати постійну моніторинг та аналіз фінансової діяльності підприємства, щоб вчасно виявляти проблемні ситуації та приймати необхідні заходи для їх вирішення. Для цього можна використовувати ключові показники ефективності та інші аналітичні інструменти.

Узагальнюючи, удосконалення обліку доходів та витрат неприбуткового комунального підприємства є важливим кроком у покращенні фінансової стійкості та розвитку підприємства. Застосування вищезгаданих рекомендацій допоможе забезпечити точність та надійність фінансової звітності, зменшити ризики та збільшити ефективність діяльності підприємства.

Висновки до розділу 3

Дослідження контролю доходів і витрати комунальної установи дозволило зробити наступні висновки:

1. Одним із напрямків розвитку державного фінансового контролю є впровадження системи внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту. Відповідно до чинного законодавства, керівники розпорядників бюджетних коштів повинні організувати внутрішній контроль і внутрішній аудит та забезпечити їх здійснення у своїх закладах та у підвідомчих бюджетних установах.

2. Внутрішній контроль – це комплекс заходів, який застосовує керівник для забезпечення дотримання законності та ефективності використання бюджетних коштів, досягнення результатів відповідно до встановленої мети, завдань, планів та вимог щодо діяльності бюджетної установи та її підвідомчих установ. Внутрішній аудит – діяльність підрозділу внутрішнього аудиту в бюджетній установі, спрямована на удосконалення системи управління, запобігання незаконному, неефективному та нерезультативному використанню бюджетних коштів, виникненню помилок чи інших недоліків у діяльності бюджетної установи та підвідомчих їй бюджетних установ, а також поліпшення внутрішнього контролю.

3. Для вдосконалення діяльності неприбуткових комунальних підприємств (НКП) необхідно забезпечити ефективне використання ресурсів, розвивати партнерство та співпрацю, впроваджувати інноваційні рішення, забезпечувати моніторинг та оцінку результатів, розвивати кадри та залучати громадськість до процесу прийняття рішень. Ці рекомендації дозволять поліпшити облік доходів та витрат НКП, забезпечити ефективне використання фінансових ресурсів та підтримку діяльності підприємства. Досягнення точності та надійності фінансової звітності допоможе підприємству залучати нових інвесторів, отримувати кредити та залучати додаткові фінансові ресурси для розвитку та розширення діяльності.

ВИСНОВКИ

Дослідження теоретичних та практичних основ обліку і контролю доходів та витрат комунального підприємства (на прикладі Комунального підприємства «ІНФО-РАДА-ДНІПРО» Дніпровської міської ради) дозволило зробити наступні висновки:

1. Облік і контроль доходів та витрат комунального підприємства є надзвичайно актуальною темою, що має значний вплив на ефективність його діяльності, якість надання послуг та економічну стабільність. Дослідження проблем обліку і контролю доходів та витрат комунальних підприємств є актуальним напрямком у науковій літературі. Багато вчених вивчають різні аспекти цієї теми, враховуючи специфіку діяльності комунальних підприємств, законодавчі вимоги, а також сучасні виклики і тенденції в економіці.

2. Впровадження системи внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту є ключовим напрямком розвитку державного фінансового контролю. Це забезпечує дотримання законності та ефективність використання бюджетних коштів, що є основою для успішної діяльності бюджетних установ. Керівники розпорядників бюджетних коштів зобов'язані організувати внутрішній контроль і внутрішній аудит у своїх закладах та підвідомчих бюджетних установах відповідно до чинного законодавства.

3. Внутрішній контроль являє собою комплекс заходів, які забезпечують законність та ефективність використання бюджетних коштів, а також досягнення поставлених цілей та завдань. Внутрішній аудит сприяє вдосконаленню управлінської системи, запобігає незаконному та неефективному використанню бюджетних коштів, а також виявленню та усуненню помилок і недоліків у діяльності бюджетних установ.

4. Для вдосконалення діяльності неприбуткових комунальних підприємств необхідно зосередитись на ефективному використанні ресурсів, розвитку партнерства, впровадженні інноваційних рішень, моніторингу та оцінці результатів, розвитку кадрів і залученні громадськості до прийняття рішень. Поліпшення обліку доходів та витрат дозволить забезпечити ефективне

використання фінансових ресурсів, підтримку та розвиток діяльності підприємства.

5. Досягнення точності та надійності фінансової звітності є важливим для залучення нових інвесторів, отримання кредитів та залучення додаткових фінансових ресурсів. Це сприятиме розвитку та розширенню діяльності підприємства. Прозорість та надійність фінансової звітності підвищують довіру до підприємства з боку потенційних партнерів та інвесторів.

Таким чином, ефективний внутрішній контроль та аудит, разом з удосконаленням обліку доходів і витрат, є основою для стабільного та успішного функціонування бюджетних установ і неприбуткових комунальних підприємств. Це забезпечує ефективне використання ресурсів, розвиток партнерства та інновацій, що, в свою чергу, сприяє залученню інвестицій і фінансовій стійкості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Гура, Н. Методика бухгалтерського обліку в неприбуткових небюджетних організаціях. Бухгалтерський облік і аудит, 2012, 10: 3-8.
2. Височан, О. С.; Височан, О. О.; Ясінська, А. І. Особливості бухгалтерського обліку цільового фінансування у небюджетних неприбуткових організаціях. Accounting & Finance/Oblik i Finansi, 2017, 75.
3. Романів, Є. М.; Дида, О. В. Бухгалтерський облік і оподаткування неприбуткових організацій: особливості та порядок проведення в Україні. Молодий вчений, 2017, 11: 1290-1294.
4. Хмелюк, А. В.; Ломонос, О. Ю.; Фабриченко, Т. В. Аналіз діяльності неприбуткових організацій: методологічний аспект. Економічний аналіз, 2018, 28, № 4: 50-58.
5. Левицька С.О. Облік, контроль та аналіз діяльності непідприємницьких організацій. Автореф. дис... д-ра екон. наук: 08.06. 04, 2005.
6. Конституція України : Конституція України; Верховна Рада України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 27.06.2024)
7. Податковий кодекс України : Кодекс України; Закон, Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2755-17> (дата звернення: 27.06.2024)
8. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку : Наказ; Мінфін України від 31.12.1999 № 318 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0027-00> (дата звернення: 27.06.2024)
9. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 124 "Доходи" : Наказ; Мінфін України від 24.12.2010 № 1629 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0089-11> (дата звернення: 27.06.2024)

10. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 135 "Витрати" : Наказ; Мінфін України від 18.05.2012 № 568 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0903-12> (дата звернення: 27.06.2024)

11. Бюджетний кодекс України : Кодекс України; Закон, Кодекс від 08.07.2010 № 2456-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2456-17> (дата звернення: 27.06.2024)

12. Про затвердження Порядку бухгалтерського обліку окремих активів та зобов'язань бюджетних установ та внесення змін до деяких нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку бюджетних установ : Наказ; Мінфін України від 02.04.2014 № 372 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0426-14> (дата звернення: 27.06.2024)

13. Про затвердження Інструкції щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету та Інструкції щодо застосування класифікації кредитування бюджету : Наказ; Мінфін України від 12.03.2012 № 333 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0456-12> (дата звернення: 27.06.2024)

14. Інструкція щодо застосування класифікації кредитування бюджету : Наказ; Мінфін України від 12.03.2012 № 333 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0457-12> (дата звернення: 27.06.2024)

15. Про благодійну діяльність та благодійні організації : Закон України від 05.07.2012 № 5073-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/5073-17> (дата звернення: 27.06.2024)

16. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану : Закон України від 03.03.2022 № 2118-IX // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2118-20> (дата звернення: 27.06.2024))

17. Про затвердження Основних засад здійснення внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів та внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 28 вересня 2011 р. № 1001 : Постанова Кабінету Міністрів України від 12.12.2018 № 1062 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1062-2018-%D0%BF> (дата звернення: 27.06.2024))

18. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо здійснення оцінки ефективності бюджетних програм : Наказ; Мінфін України від 17.05.2011 № 608 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0608201-11> (дата звернення: 27.06.2024))